

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

PALMA DE GANDIA

LA SAFOR

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜA

AJUNTAMENT DE
PALMA DE GANDIA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnolingüístics

RECALL
Josep-Ramon Millet i Pons

TEXT
Jesús E. Alonso López

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia

Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Palma de Gandia, 77

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Palma de Gandia i del CEIC Alfons el Vell

ISBN: 84-482-4181-9

Depòsit legal: V-4428-2005

Impressió: Gràfiques Vimar, SL

PALMA DE GANDIA

Esta antiga alqueria musulmana és un dels nuclis cristians més antics de la comarca. S'hi va establir una de les primeres parròquies, de la qual prengueren possessió els monjos jerònims l'any 1391, poc després de la seua arribada a Cotalba. La jurisdicció del castell de Palma abastava els actuals termes dels set pobles més orientals de la Safor: Llocnou, Almiserà, Castellonet, Alfauir, Ròtova, Ador i Palma. Els mateixos que, eclesiàsticament, depenien del monestir de Sant Jeroni i dels quals este obtenia unes sucoses rendes primicials. Els priors del monestir mantingueren llargs conflictes amb el bisbe, el qual preferia que la parròquia fóra servida per un clergue secular.

El terme municipal té 14 km² d'extensió i la població actual és de 1.588 habitants. La Creu Blanca constituïx un escaló climàtic, que separa dos zones diferenciades, sobretot pel que fa a la pluja. La partida de les Jovades, pel seu nom, ens recorda els primitius repartiments immediats a la conquesta cristiana. En els anys vint del passat segle tingueren lloc els primers esforços per a traure aigua i regar els camps, però foren infructuosos. En canvi, en els anys cinquanta s'aconseguí trobar-ne i començaren unes ràpides transformacions agrícoles, que convertiren terra de secà en regadiu. En els anys seixanta arribà l'aigua del pantà de Beniarrés, el qual havia eixamplat la seua cabuda. Al nord del terme, i fitant amb Gandia, trobem gran part de la Marzuquera Alta, amb una primavera esplendent i uns estius secs i destructius.

A ponent de la població està la cova de la Clau, amb unes remarcables pintures prehistòriques d'estil naturalista o llevantí. També en la serra Grossa i en la Falconera se situen diversos jaciments prehistòrics. En la Plana, al peu del tossal on està situat el nucli de població, hi ha restes d'ocupació ibèrica. La topografia condiciona la particular tipologia arquitectònica que trobem en el nucli de població: les illes de cases esdevenen molt allargades, i les places tenen forma triangular. La línia més primitiva de creixement seguia el camí de Beniarjó, però en els inicis del segle XX es desplaçà cap al pla on discorria la carretera, en un procés semblant al d'Oliva.

Arnau de Romaní, l'any 1269, va ser un dels primers senyors de Palma. Posteriorment, el cavaller sicilià Joan de Pròixita aconseguia la baixa jurisdicció i unificava els termes de Palma i Borró. El seu hereu aconseguiria l'alta jurisdicció, de la qual no sempre els reis es despenien. Tanmateix, l'exercici d'esta alta jurisdicció sempre fou problemàtic davant dels senyors més menuts o alfonsins: els Almúnia de Castellonet, els Faus de Ròtova o el mateix monestir de Sant Jeroni.

L'església, dedicada a sant Miquel Arcàngel, va ser regida pels monjos de Cotalba fins a l'any 1835. Té un arxiu molt ric, amb documentació des del 1524. En depenen l'ermita de Santa Anna i el cementeri, que va ser construït l'any 1895 en terrenys donats per l'influent comte de Ròtova.

ELEMENTS FÍSICS I ALTRES LLOCS D'INTERÉS

Orografia

Alt de la Cova Negra
Alt del Badall
Cingle Tancat
Cova Negra
el Pujador de les Cabres
Muntanyeta de Cendra
Penya de les Dos

Pla d'Ataranes
Tossal de les Botes
Tossal de les Forques
Tossal de les Quintanes
Tossal del Portell
Tossalet de les Botes
Tossalet de Reig

Hidrografia natural

Barranc de la Cova Negra
Barranc de la Font
Barranc de la Jovada
Barranc de la Navesa
Barranc de les Martinenques
Barranc de Lloret

Barranc de Marxuquera
Barranc del Puçol
Barranc dels Valls
Barranquet del Carreter
Riu d'Alcoi (o Serpis)
Riu de Vernissa

Hidrografia artificial

Assut de Palma
Motor de Giner
Motor del Portell

Motor del Raconet
Séquia d'en Carròs
Séquia del Vernissa

Altres llocs d'interés

Cementeri
Gasolinera
l'Arcada

Pedrera de les Martinenques
Rajolar del Vernissa

PRESENCIA HUMANA

Poblament

la Casa Blanca
Palma de Gandia

Urb. Monterrey
Urb. Muntanyeta de Cendra

Partides i paratges

Bancal de l'Espart
el Blanquissal
el Carril
el Corral de Faus
el Dilluns
el Pla
el Pla de la Torreta
el Portell
el Povil
el Puçol
el Rafalany
el Vernissa
els Valls
l'Alfàs de Dalt
l'Arenal
la Bassa del Cérvol

la Canta-rana
la Casa Blanca
la Clotada
la Cova Negra
la Creu Blanca
la Jovada
la Puça
la Séquia
la Torratxa
la Torreta
les Basses
les Hortes d'Albarça
les Hortetes
les Martinenques
les Quintanes
Racó de la Creu Blanca

Vies de comunicació

Camí de l'Alfàs
Camí de la Cova Negra
Camí de la Jovada
Camí de la Muntanyeta de Cendra
Camí de la Puça
Camí de la Séquia
Camí de les Basses
Camí de les Hortetes
Camí de les Martinenques
Camí de les Planes
Camí de Marxuquera
Camí del Budell

Camí del Carril
Camí del Castell
Camí del Dilluns
Camí del Portell
Camí del Tossal
Camí Real de Xàtiva
Camí Vell de Gandia
Camí Vell del Convent
Carretera d'Ador
Carretera de Beniarjó
Senda Blanca

Elements físics i altres llocs d'interés

Presència humana

